

Vergaderjaar 2012-2013

17 050

Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies

Nr.

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld ... mei 2013

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over de brief van de staatssecretaris van Financiën d.d. 4 mei 2013 t.g.v. het feitenrelaas systeemfraude met toeslagen (Kamerstuk 17050, nr. ...), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De vragen en opmerkingen zijn op 6 mei 2013 aan de staatssecretaris van Financiën voorgelegd. Bij brief van ... zijn ze door hem beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Van Nieuwenhuizen-Wijbenga

De griffier van de commissie,
Berck

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties***Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD***

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van het kabinet betreffende het feitenrelaas over de toeslagenfraude. Deze leden hebben enkele aanvullende vragen.

De leden van de VVD-fractie constateren dat de FIOD tot nu toe 280 gevallen van systeemfraude met toeslagen heeft afgehandeld. Hoeveel fiscale strafzaken zijn er jaarlijks, naast de zaken over toeslagen? Van de genoemde 280 fraudezaken met toeslagen hebben 183 betrekking op de periode na september 2011. Dat betekent dat er circa 100 fraudezaken voor september 2011 zijn afgehandeld. Wanneer zijn de eerste gevallen van systeemfraude met toeslagen aan de orde gekomen? Wat is de budgettaire omvang van de genoemde 280 fraudezaken met toeslagen? Welke mogelijkheden ziet het kabinet om dit bedrag niet alleen op de fraudeurs te verhalen, maar ook op de zogenaamde spookburgers, zoals deze ook te zien waren op reeds uitgezonden televisiebeelden?

De leden van de VVD-fractie constateren dat er sprake is van

een grootschalig overheidssysteem waarin miljarden euro's worden rondgepompt. Hoeveel toeslagen (huur-, zorg- en kindtoeslagen), budgetten (kindgebonden budgetten, persoonsgebonden budgetten, etc) en tegemoetkomingen worden er jaarlijks uitgekeerd? Hoeveel procent van de huishoudens ontvangen deze toeslagen, budgetten en tegemoetkomingen? Hoeveel euro's gaat hier in om? Hoeveel wordt jaarlijks alleen aan toeslagen in totaal en per toeslag uitgekeerd? Om hoeveel huishoudens gaat het daarbij en hoe hebben deze getallen zich de afgelopen jaren ontwikkeld? Is een dergelijk systeem eigenlijk wel voor de overheid als geheel wel voldoende controleerbaar? Hoe efficiënt acht het kabinet een dergelijk systeem waarin miljarden aan euro's eerst worden geïnd en vervolgens weer worden uitgekeerd? Ziet het kabinet effectievere compensatiemechanismen, zoals specifieke belastingkortingen, in plaats van het huidige systeem? En in hoeveel procent van de gevallen is er sprake van fraude, uitgaande van de 280 fraudezaken, op het totaal van toeslagen, budgetten en tegemoetkomingen?

De leden van de VVD-fractie constateren tevens dat de toeslagenfraude mogelijk lijkt te worden gemaakt, door het gesjoemel met de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) en het aanvragen van DigiD? Hier hebben de leden van de VVD-fractie in het verleden al schriftelijke vragen over gesteld. Sinds wanneer is het bekend dat DigiD fraudegevoelig is en wat is er ondernomen om dit systeem fraudebestendiger te maken? Hoe beoordeelt het kabinet het functioneren van het systeem van de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens? Sinds wanneer is de problematiek omtrent de fraudebestendigheid van de GBA bekend en wat is er ondernomen om dit systeem fraudebestendiger te maken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van het feitenrelaas over de systeemfraude met toeslagen. Naar mening van de leden van de PvdA-fractie is het feitenrelaas op hoofdlijnen helder, maar er is behoefte aan nadere informatie bij een aantal zaken.

De leden van de PvdA-fractie vragen zich allereerst af wat de totale grootte van de (Bulgaarse) fraude is. Over welke aantallen gaat het, en wat is de totale financiële schade? Ten tweede willen deze leden weten of de huidige aanpak en de voorgestelde nieuwe maatregelen volgens het kabinet voldoende zijn om toeslagenfraude in de toekomst te voorkomen of te beperken. Om die reden vragen de leden van de PvdA-fractie om meer duidelijkheid rondom de aangekondigde actiebrief. Welke concrete beleidsaanpassingen zijn volgens het kabinet nodig? Welke invloed hebben de mogelijke wijzigingen in beleid op de kwaliteit van de dienstverlening? Wanneer zouden de

wijzigingen op zijn vroegst geïmplementeerd kunnen worden? Zijn er redenen om bij de beleidsaanpassingen breder te kijken dan alleen naar toeslagenfraude? In een tijd dat goedwillende burgers geconfronteerd worden met bezuinigingen en lastenverhogingen is toeslagenfraude onverteerbaar. De leden van de fractie van de PvdA vinden het daarom zeer wenselijk dat de actiebrief zo snel mogelijk wordt verstuurd zodat snel werk kan worden gemaakt om fraudegevallen als deze in de toekomst te voorkomen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van het CDA, de PVV, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de SGP, de PvdD en 50PLUS

De leden van de fracties van het CDA, de PVV, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de SGP, de PvdD en 50plus hebben kennisgenomen van de brief met het feitenrelaas over de toeslagenfraude.

Een aantal vragen, die genoemde leden gesteld hebben bij de regeling van werkzaamheden, is helaas niet beantwoord en de brief roept ook nieuwe vragen op. Vandaar de volgende vragen.

Het Abvakabo-rapport

Bij het VAO Belastingdienst/Overige fiscale onderwerpen op 4 april jongstleden stelde de staatssecretaris:

“Ik kom volgende week met een brief naar aanleiding van de berichten vorige week over het rapport van de Abvakabo, waarin het ging over windhappers. Ik heb in de media aangegeven dat wij niet voor niets met spoor 3 bezig zijn. Dat betekent extra versterking van de handhaving en invordering door de Belastingdienst. In het kader van het regeerakkoord is behoorlijk wat extra geld beschikbaar gekomen om juist dit soort zaken aan te pakken. Ik heb ook gevraagd of in de berichten van de Abvakabo nog nieuwe elementen zitten, die nog niet eerder tot mij waren gekomen. Ik bericht de Kamer daarover. Dit verzoek neem ik daarin mee. Over de vraag of dat vervolgens exact via deze pilot of op een alternatieve manier wordt uitgewerkt, bericht ik de Kamer dan in de brief.”

Ondanks een rappel voor deze brief bij de regeling van werkzaamheden van 25 april 2013 heeft deze brief de Kamer nog steeds niet bereikt. Kan het kabinet deze brief, met onder andere een volledige reactie op het Abvakabo-rapport aan de Kamer doen toekomen?

De huidige zaak

Over de huidige zaak hebben genoemde leden een aantal vragen.

Waarom kon niet voorkomen worden dat eind 2011 dubieuze aanvragen met dezelfde BSN's toch uitbetaald werden?

Hoe konden mensen die geen zorgverzekering hebben, een zorgtoeslag aanvragen met terugwerkende kracht? In elke

apotheek wordt via VECOZO gecheckt of men een zorgverzekering heeft. Wordt dat nu ook bij de Belastingdienst/Toeslagen gedaan en zo ja sinds wanneer? Hoe konden er meerdere huurtoeslagen verschaft worden voor mensen die op één adres ingeschreven staan? Vindt daarop geen controle plaats? Hoeveel spookburgers zijn er in Nederland op dit moment en bouwen zij allemaal AOW-rechten op? In mei 2012 en daaropvolgend in juli 2012 is een bestuurlijk dossier met de modus operandi opgesteld en bekend gemaakt bij de Belastingdienst, onderdeel Ministerie van Financiën en inspectie SZW. Was daarmee feitelijk de aanzet gegeven om ook bestuurlijk het toeslagensysteem aan te passen? Zo ja, welke aanpassingen hebben plaatsgevonden? Hoe verhoudt de feitelijkheid van het bestuurlijk dossier zich met de tweede tussenconclusie? Waarom is een periode van acht weken te kort om een aanvraag te beoordelen en te bepalen of er al dan niet een voorschot uitbetaald kan worden? Waarom heeft de vermeende onmogelijkheid om binnen de wettelijke termijn een aanvraag te beoordelen niet geleid tot een voorstel tot wetswijziging? Heeft het kabinet voldoende mogelijkheden om in gevallen van fraude - zoals in de onderhavige casus van de Bulgaren met tussenpersonen - om langs fiscale, bestuursrechtelijke of strafrechtelijke weg geld terug te vorderen? Zijn er ook internationale arrestatiebevelen uitgevaardigd? Hoeveel geld is er onterecht uitbetaald in deze zaak? Hoeveel geld is er teruggevorderd in deze zaak en hoeveel geld is tot nu toe daadwerkelijk teruggehaald in deze zaak?

280 zaken van systeemfraude

De brief vermeldt:

“Tot nu toe heeft de FIOD 280 gevallen van systeemfraude met toeslagen afgehandeld. Van de genoemde 280 zaken hebben 183 betrekking op de periode na 15 september 2011. In een aantal zaken zijn forse straffen opgelegd.”

Bij de regeling van werkzaamheden vroegen deze leden ook om de inhoud van deze gevallen. Kan het kabinet aangeven om welke vormen van systeemfraude het ging in elk van deze gevallen? En kan het kabinet precies aangeven wat de definitie is van systeemfraude?

De 280 zaken zijn afgehandeld. Zijn er ook niet-afgehandelde zaken? Zo ja, hoeveel en wat zijn de feiten en verdenkingen? Kan het kabinet een overzicht geven van het aantal zaken per jaar in de afgelopen acht jaar? Is er sprake van een stijgende lijn?

Naast het individuele overzicht van elk van de systeemfraudezaken ontvangen deze leden ook graag een overzicht van overeenkomsten in deze 280 zaken van systeemfraude. Zijn de 280 zaken van systeemfraude met toeslagen onder te verdelen in een aantal typen systeemfraude? In hoeveel zaken betreft het fraude waarbij

mensen via de aanvraag van een toeslag voor het eerst te maken krijgen met de Belastingdienst?

Verder vroegen deze leden bij de genoemde regeling van werkzaamheden ook een overzicht van alle vergelijkbare gevallen van fraude waarbij iemand kort naar Nederland komt, zich inschrijft, toeslagen of kinderbijslag aanvraagt en die vervolgens toegewezen krijgt, maar hier nooit inkomen heeft en eigenlijk ook nooit getraceerd kan worden. Dit overzicht hebben zij niet aangetroffen in de brief en zouden zij graag alsnog ontvangen.

Interview in Accountancy Nieuws

Genoemde leden hebben onderstaande opmerking van staatssecretaris twee jaar geleden in accountancy nieuws tot zich genomen.

“Maar criminele organisaties hebben ook wegen gevonden om de schatkist te tillen. En dat is geen traditionele vorm van belastingfraude, zoals het verzwijgen van inkomsten, zwart sparen of smokkel. Dat pakken we al hard aan. Dit gaat een slag verder, mensen die nog helemaal geen belasting betaald hebben maar geld jatten uit de schatkist. Dat gebeurt bij voorlopige teruggaaf, toeslagfraude, vaak door gebruik te maken van de identiteit van iemand anders.”
(Accountancynieuws, nummer 9, 6 mei 2011, pagina 14)

Welke gevallen van dit soort fraude waren toen bekend bij de staatssecretaris? Wie zijn er vervolgd en tot welke acties heeft dit geleid?

Over de omvang van de fraude tasten deze leden nog in het duister. Kan het kabinet een schatting geven van de omvang van bedrag dat gemoeid is met de fraudezaak waarover de brief gaat en hoeveel geld er verloren gaat door alle 280 systeemfraudezaken, die de FIOD aangepakt heeft?

Kan het kabinet ook een schatting geven van het totale bedrag dat door fraude verloren gaat bij de toeslagen, nu nog €1,4 miljard euro aan toeslagen terugbetaald moet worden?

Informatiepositie premier Rutte

De minister-president was op 26 april gerustgesteld door de voorlopige brief. Wist hij toen dat er bij benadering 280 zaken met systeemfraude waren?

II Reactie van het kabinet